

Warszawa 14 lipca 2014 r.

Nr ewidencyjny zdarzenia lotniczego

1154/12

RAPORT KOŃCOWY

z badania zdarzenia lotniczego statku powietrznego o maksymalnym ciężarze startowym nie przekraczającym 2250 kg*

Niniejszy raport jest dokumentem prezentującym stanowisko dotyczące okoliczności zdarzenia lotniczego, jego przyczyn i zaleceń profilaktycznych. Raport jest wynikiem badania przeprowadzonego jedynie w celach profilaktycznych w oparciu o obowiązujące przepisy prawa międzynarodowego i krajowego. Badanie zostało przeprowadzone bez konieczności stosowania prawnej procedury dowodowej. Sformułowania zawarte w niniejszym raporcie, w związku przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 996/2010 w sprawie badania wypadków i incydentów w lotnictwie cywilnym oraz zapobiegania im oraz uchylające dyrektywę 94/56/WE (Dz. U. UE. L. 2010, nr 295, poz. 35) nie mogą być traktowane jako wskazanie winnych lub odpowiedzialnych za zaistniałe zdarzenie. Komisja nie orzeka co do winy i odpowiedzialności. W związku z powyższym wszelkie formy wykorzystania niniejszego raportu do celów innych niż zapobieganie wypadkom i poważnym incydentom lotniczym, może prowadzić do błędnych wniosków i interpretacji. Raport niniejszy został sporządzony w języku polskim. Inne wersje językowe mogą być przygotowywane jedynie w celach informacyjnych.

- Rodzaj zdarzenia:** WYPADEK
- Badanie przeprowadził:** Zespół Badawczy PKBWL
- Data i czas lokalny zaistnienia zdarzenia:** 9 września 2012 roku godzina 12:15.
Wszystkie czasy w raporcie oprócz komunikatu meteorologicznego to czasy lokalne.
- Miejsce startu i zamierzonego lądowania:** lotnisko Pobiednik k. Krakowa EPKP.
- Miejsce zdarzenia:** lotnisko Pobiednik k. Krakowa - EPKP N 50°05'10" E 20°12'39".
Rodzaj, typ, znaki rozpoznawcze, właściciel statku powietrznego, użytkownik, opis uszkodzeń: samolot UL AEROPRAKT A22L, SP-SGSG, właściciel - AIRCRACOVIA KOŁODZIEJ I WSPÓLNICY SPÓŁKA JAWNA, użytkownik – prywatny.
Uszkodzenia: uszkodzone wszystkie łopaty śmigła, osłony silnika i odkształcone łożo silnika. Załamana belka ogonowa za kabiną pilota, uszkodzony statecznik pionowy. Uszkodzone oszklenie kabiny, pęknięte i pofalowane poszycie kadłuba u nasady skrzydeł. Uszkodzone skrzydła, lewe i prawe oraz wyłamane okucie mocowania prawego zastrzału do skrzydła. Wyłamane: goleń podwozia przedniego i prawa goleń podwozia głównego.

¹ Forma i zakres niniejszego raportu nie spełniają wszystkich wytycznych zawartych w Dodatku „Wzór raportu końcowego” Załącznika 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym

Charakterystyczne uszkodzenia samolotu pokazano poniżej, na Rys. 1 do 5.

Rys. 1. Czołowa część samolotu po kapotażu

Rys. 2. Załamana belka ogonowa

Rys. 3. Uszkodzenia usterzenia kierunku

¹ Forma i zakres niniejszego raportu nie spełniają wszystkich wytycznych zawartych w Dodatku „Wzór raportu końcowego” Załącznika 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym

Rys. 4. Uszkodzenia łoża silnika

Rys. 5. Uszkodzenia pokrycia skrzydła

Zdjęcia, Rys. 1 do 5 Aeroklub Krakowski

7. **Typ operacji:** lot rekreacyjny w rejonie lotniska EPKP.
8. **Faza lotu:** lądowanie.
9. **Warunki lotu:** lot wg przepisów VFR, przy oświetleniu dziennym.
10. **Czynniki pogody:**

Prognoza GAMET na rejon 5.

FLAP 25KRAK 090900

EPWW GAMET VALID 091000/09600EPKK-

EPWW WARSAW FIR/A5 BLW FL 150

SECN I

SIGMET APPLICABLE:AT TIME OF ISSUE NIL

HAZARDOUS WX NIL

SECN II

PSYS: 12H 1024 HPA OVER S POLAND MOV NE SLW NC

SFC WIND; 10/16 330/05 - 10 KT BUT 290/03-06 KT W OF E020

WIND/T: 10/16

1000 FT AMSL 330/05-10KT BUT 280/03-06 KT W OF E020 PS18 SW PART
TO PS15 NE PART

2000FT AMSL 330/05-10KT BUT 270/04-08 KT W OF E020 PS16 SW PART
TO PS 12 NE PART

3300FT AMSL 330/05-10KT BUT 270/04-08 KT W OF E020 PS12 SW PART
TO PS09 NE PART

5000FT AMSL 340/10-20 KT BUT 340/05-10 KT W OF E 020 PS11 SW PART
TO PS NE PART

10000 FT AMSL 340/30-40 KT BUT 340/20-30 KT W OF E020 PS05 SW PART

¹ Forma i zakres niniejszego raportu nie spełniają wszystkich wytycznych zawartych w Dodatku „Wzór raportu końcowego” Załącznika 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym

TO PS02 NE PART

CLD: 10/16 SCT/BKN CU 3900-5200/5500-6500FT AMSL

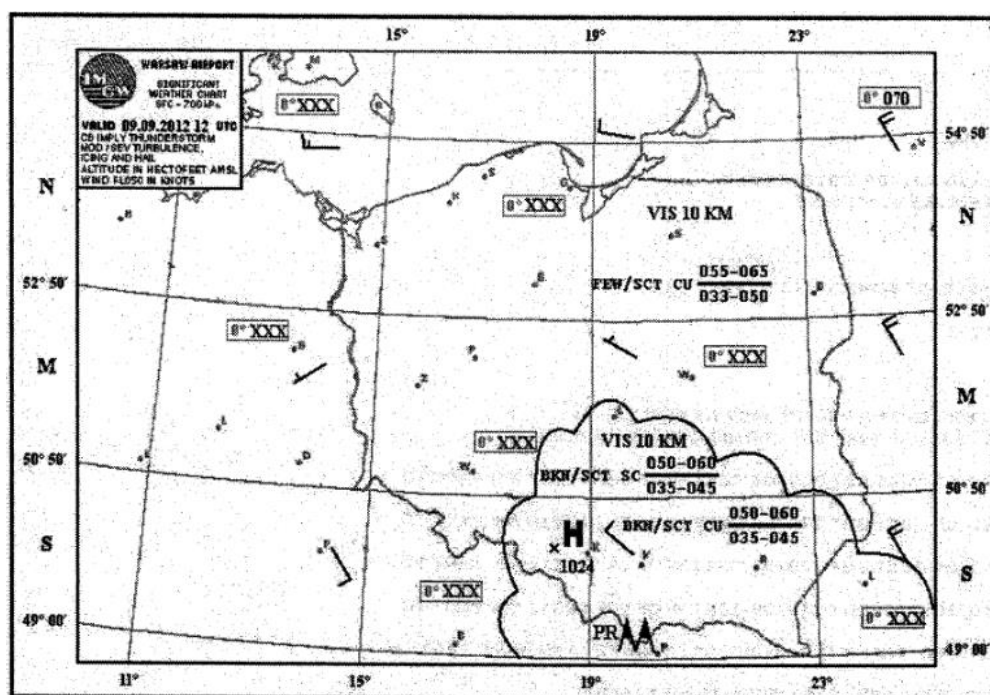
10/16 SCT CU 5600-6000/6000FT AMSL PODHALE

10/16 LCA SCT SC 4000-5200/5500-6500FT AMSL

FZLVL: 10/16 FM 11800FT AMSL SW PART TO 10800FT AMSL NE PART

METAR EPKK 091230Z VRB02KT 9999 SCT050 22/12 Q1021

SIGNIFICANT SFC – 700 hPa, ważny 09.09.2012, 12 UTC

Rys. 6. SIGNIFICANT dla obszaru Polski

Na podstawie powyższych informacji Komisja uznała, że warunki pogodowe nie miały wpływu na zaistnienie zdarzenia.

12. **Dane dotyczące dowódcy statku powietrznego:** pilot samolotowy turystyczny, mężczyzna lat 48. Licencja pilota samolotowego turystycznego, PPL(A), ważna do 26.10.2015 r., z wpisanym uprawnieniem SEP(L), ważnym do 31.10.2012 r. Orzeczenie lotniczo-lekarskie klasy-2 ważne do 27.08.2013 r. z ograniczeniem VDL. Pilot posiadał ważne świadectwo ogólne operatora radiotelegrafisty. Ogólny nalot na samolotach 79 godzin 18 minut, z czego jako dowódca 21 godzin 23 minuty. Na samolocie AEROPRAKT A22L pilot wykonał 16 lotów w czasie 2 godzin 10 minut. Według

¹ Forma i zakres niniejszego raportu nie spełniają wszystkich wytycznych zawartych w Dodatku „Wzór raportu końcowego” Załącznika 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym

dziennika lotów w pozycji „AIRCRAFT FLOWN” widnieje wpis czterech typów samolotów: C-152, C-150, C-172 i AEROPRAKT 22L.

13. **Obrażenia załogi:** lekkie.

14. **Opis przebiegu i analiza zdarzenia:** analizując dokumentację techniczną i rejestracyjną samolotu Komisja stwierdziła, że samolot był sprawny do lotu i posiadał niezbędne dokumenty. Pilot przybył na lotnisko w Pobiedzisku - EPKP w dniu 9 września 2012 r. około godziny 12:00, w celu wykonania lotu rekreacyjnego ze swoim synem. Wcześniej uzgodnił z właścicielem samolotu AEROPRAKT A-22L możliwość wykonania takiego lotu. Komunikat meteorologiczny dla rejonu Krakowa przewidywał dobre warunki atmosferyczne. Około godziny 12:15 pilot wyprowadził samolot z hangaru i wykonał przegląd przedlotowy. Następnie podkołował pod stację paliw i zatankował 41 litrów benzyny lotniczej AVGAS 100 LL. Po zatankowaniu paliwa, pilot wraz z podróżnym przekołował w kierunku progu DS27L, zatrzymał się przed pasem, i przeprowadził próbę silnika. Parametry silnika były w normie. Po uzyskaniu zgody z wieży EPKP samolot wkołował na pas 27L i o godzinie 12:37 wystartował. Trasa lotu przebiegała w rejonie EPKP – Wieliczka – Niepołomice – EPKP na wysokości około 1600 ft wg QNH. Trasę lotu odtworzono z zapisu rejestratora pokładowego MGL Avionics Stratomaster XTreme i pokazano na Rys. 2.

Rys. 7. Trasa lotu odtworzona na podstawie zapisu rejestratora pokładowego

Po starcie pilot nawiązał łączność z kontrolerem FIS Kraków i kontynuował lot w zaplanowanym rejonie. Po około 12 min lotu, pilot skierował samolot w stronę lotniska, nawiązał łączność z wieżą EPKP i wprowadził samolot do III zakrętu, lewego kręgu nadlotniskowego. Po zredukowaniu obrotów silnika i wychyleniu kłap na 10°, samolot

¹ Forma i zakres niniejszego raportu nie spełniają wszystkich wytycznych zawartych w Dodatku „Wzór raportu końcowego” Załącznika 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym

rozpoczął zniżanie do IV zakrętu. Po wykonaniu IV zakrętu na wysokości około 100 m, pilot wyprowadził samolot na prostą do DS27L i po redukcji obrotów silnika rozpoczął zniżanie, planując wyrównanie pomiędzy wschodnią granicą lotniska, a progiem DS27L. W końcowej części podchodzenia do lądowania pilot kompensował ślizgiem znoszenie spowodowane prawo-bocznym wiatrem. Podchodzenie do lądowania na klapach w położeniu startowym (10°) i zbyt duża redukcja mocy po IV zakręcie, przy braku kontroli wysokości, doprowadziły w końcowej fazie podejścia do wypłaszczenia ścieżki podejścia - patrz Rys. 8. Wymusiło to chwilowe zwiększenie mocy silnika i w efekcie, podczas późniejszego kapotażu, doprowadziło do złamania wszystkich trzech łopat śmigła, ponieważ samolot przyziemił bez zdławienia mocy silnika.

Rys. 8. Ścieżka podejścia do lądowania wg zapisu rejestratora pokładowego.

Poza tym, błąd pilota w ocenie odległości od progu DS27L, spowodował przesunięcie miejsca wyrównania przed wschodnią granicę lotniska, co spowodowało, że samolot przyziemił przed lotniskiem, na polu uprawy kalafiorów, jak to pokazano poniżej, Rys.9.

Rys. 9. Miejsce przyziemienia. Widok w kierunku lądowania.

¹ Forma i zakres niniejszego raportu nie spełniają wszystkich wytycznych zawartych w Dodatku „Wzór raportu końcowego” Załącznika 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym

Po krótkim dobiegu - ok. 25 m - samolot przetoczył się przez rów na granicy pola i lotniska, wyłamując gołenie podwozia przedniego i lewego podwozia głównego, a następnie skapotował jeszcze przed progiem DS27L jak to pokazano na Rys. 10 i 11.

Rys. 10. Rów na wschodniej granicy lotniska. Zdjęcie Rys.10 PKBWL

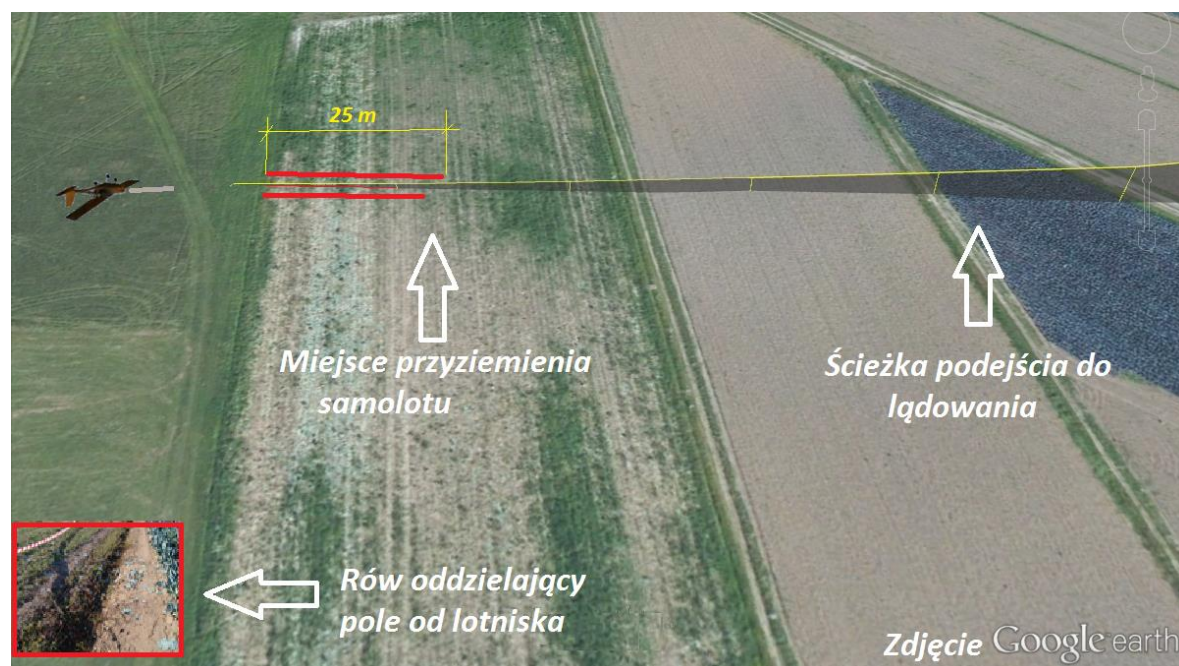

Rys. 11. Samolot po kapotażu. Zdjęcie Aeroklub Krakowski

Poniżej na Rys. 12. pokazano końcowy etap podejścia do lądowania, zrekonstruowany na podstawie zapisu pokładowego rejestratora. Wg Instrukcji użytkownika w locie i obsługi technicznej samolotu ultralekkiego Aeroprakt A-22L wyrównanie należy wykonać na wysokości 4 – 5 m. Niestety, odtworzona z zapisu rejestratora, ścieżka schodzenia na tym odcinku lotu jest bardzo płaska i tego punktu na ścieżce nie można określić. Pilot wykonując podejście regulował tor lotu ślizgiem oraz obrotami silnika i przy tym, niedostatecznie dokładnie kontrolował wysokość lotu na tym odcinku, co doprowadziło

¹ Forma i zakres niniejszego raportu nie spełniają wszystkich wytycznych zawartych w Dodatku „Wzór raportu końcowego” Załącznika 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym

do niebezpiecznego przenieżenia, jeszcze przed osiągnięciem granicy lotniska, w wyniku czego samolot przyziemił na polu przylegającym do lotniska, od wschodniej strony, jak to pokazano poniżej.

Rys. 12. Końcowy etap podejścia do lądowania i miejsce przyziemienia samolotu

Zdaniem Komisji błąd pilota polegał także na tym, że niepotrzebnie jako punkt wyrównania wybrał miejsce na początku pola wzlotów, a nie dalej, np. 100 m za progiem DS27L. Wg IUwLiOT długość dobiegu samolotu Aeroprakt A-22L wynosi 105 m, a długość lądowania z nad bramki 15 m we wszystkich warunkach lądowania i przy maksymalnej dopuszczalnej masie startowej nie przekracza 350 m, tak więc, mając do dyspozycji 1000 m pasa lądowania pilot niepotrzebnie planował lądowanie na samym początku DS27L.

Po zatrzymaniu się samolotu, pilot wyłączył obwody elektryczne i iskrowniki oraz zamknął zawory paliwa. Po wypięciu się z pasów, pilot i podróżny samodzielnie opuścili kabinę samolotu i oddalili się na bezpieczną odległość. Po chwili na miejsce wypadku dojechał samochód Aeroklubu (zarządzającego lotniskiem), a po około 20 min przybyło pogotowie ratunkowe. Zarządzający lotniskiem powiadomił PKBWL o zaistniałym wypadku. Załodze udzielono pierwszej pomocy, a następnie pilota i podróżnego przetransportowano na dalsze badania do szpitala. W szpitalu pobrano od pilota krew w celu przebadania na zawartość alkoholu. Wynik badania 0,00 mg/l. W wyniku wypadku pilot doznał stłuczenia głowy, a podróżny stłuczenia obu kolan. Innych obrażeń

¹ Forma i zakres niniejszego raportu nie spełniają wszystkich wytycznych zawartych w Dodatku „Wzór raportu końcowego” Załącznika 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym

nie zdiagnozowano i pilot oraz podróżny jeszcze w tym samym dniu zostali wypisani ze szpitala.

Zarządzający lotniskiem w porozumieniu z przedstawicielem PKBWL wykonał dokumentację fotograficzną miejsca zdarzenia i zabezpieczył rozbity samolot do późniejszych oględzin.

- 15. Przyczyna zdarzenia:** błąd w technice pilotażu polegający na niewłaściwym planowaniu podejścia do lądowania na klapach wychylonych do położenia startowego (10°) i zbyt dużej redukcji mocy po IV zakręcie, co spowodowało bardzo płaski tor zniżania na końcowym odcinku podejścia i przy braku kontroli wysokości przez pilota doprowadziło do przyziemienia przed lotniskiem.
- 16. Okoliczności sprzyjające zaistnieniu zdarzenia:** małe doświadczenie pilota, w tym szczególnie, na samolocie AEROPRAKT A-22L.
- 17. Zastosowane środki profilaktyczne:** na wniosek PKBWL pilot został skierowany na specjalistyczne badania okulistyczne, które nie wykazały wad wzroku mogących mieć wpływ na zaistnienie wypadku.
- 18. Propozycje zmian systemowych i/lub inne uwagi i komentarze:** nie sformułowano.

Załącznik nr 1. Trajektoria i profil lotu.

Skład członków zespołu badawczego

Przewodniczący: mgr inż. pilot inst. Ryszard Rutkowski

Członkowie: mgr inż. pilot inst. Jacek Bogatko

mgr inż. Piotr Lipiec

podpis na oryginale

pieczęć i podpis osoby kierującej zespołem badawczym

---

¹ Forma i zakres niniejszego raportu nie spełniają wszystkich wytycznych zawartych w Dodatku „Wzór raportu końcowego” Załącznika 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym